

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ 'BARIŞ' DEĞERİNE EVRENSEL BİR BAKIŞ III

Ebru Aktan KEREM*
Işık KAMARAJ**

Özet

Barış, birlikte çalışan, iletişim kuran ve farklılıklara önem veren bir toplumda gelişir. Barışın kalıcılığı ve sürdürülebilirliği, eğitim aracılığı ile oluşturulacak barış ortamına bağlıdır. Eğitim, çeşitli nedenlerle ortaya çıkan şiddetin ve şiddet kültürünün etkisinin azaltılması ya da bunun çoğalması ve şiddet karşıtı barış kültürünün oluşturulmasında temel faktördür. Bu amaçla, insanlık değerlerinden "barış" temasının, okul öncesi dönemde ele alınmasının, en az diğer eğitim kademeleri kadar önemli olduğu düşüncesinden hareket edilerek bu araştırma planlanmıştır. Araştırmanın modeli, varolan durumu ortaya koymak olduğundan, "Nitel Araştırma Yöntemi"ne uygunluk göstermektedir. Farklı ülkelerde okul öncesi eğitim alanında çalışan 51 kişi (öğretmen, yönetici, akademisyen, sivil toplum gönüllüleri, vb.) araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırmaya katılan yüksek orta ve düşük gelişmişlik düzeyindeki eğitimcilere, barış eğitiminde okul-aile-toplum işbirliğinin nasıl sağlanabileceği, barış eğitimde hangi yöntem, materyal ve donanımları kullanılabileceğine ilişkin açık uçlu sorular sorularak cevaplandırılmaları istenmiştir. Araştırmacılar tarafından hazırlanmakta olan "Erken Çocukluk Dönemi Barış Eğitimi Programı"nda, bu araştırmadan elde edilen bulguların kullanılması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Erken Çocukluk Dönemi, Barış, Barış Eğitimi

A Universal Overlook To 'Peace' Value In Early Childhood Period III

Abstract

Peace can only develop in a society that works cooperatively, communicates and gives importance to varieties. The permanency and sustainability of peace depends on the peace environment that is created by education. Education is the main factor in order to decrease the effect of violence and its culture as well as to create a peace culture against violence.

This study is planned by considering the fact that discussing peace in preschool period is as important as it is in other education degrees. Research model is suitable for "Qualitative Research Method", since it brings up the present situation in determining the views of people working in early childhood area from different countries about peace education. 51 people (teacher, administrator, academician, non-governmental organization volunteers, etc.) from various countries make up the study group. The participants of the

* Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi

** Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi

study: high, intermediate and low advanced educators are asked for to answer open-ended questions such as how school-parents-society collaboration can be achieved; and what kind

of method, materials and equipments can be used in peace education. It is planned to use the findings of this study in "Early Childhood Peace Education Program".

Key Words: Early Childhood, Peace, Peace Education

Giriş

Barış Nedir?

İnsanlar, genellikle "Neden barışı öğretiyorsunuz? Çocuklar, barışın ne olduğunu bilirler" sorusunu sorarlar. Araştırmalar, çocukların çoğunun savaşa ilişkin somut fikirlerinin olduğu ve barış hakkındaki fikirlerinin ise genellikle belirsiz olduğu ve barışı basit bir şekilde savaşın zıttı olarak gördüklerine işaret etmektedir. Ayrıca, barış çoğunlukla zayıf, edilgin, sıkıcı ve donuk olarak algılanmaktadır. Bir çok öğrenci, barış yapıcı süreçleri tam olarak kavrayamaz ve yine birçoğunda gelecek hakkında güçlü bir "güçsüzlük" duygusu hakimdir. Sonuçta, çocuklar devam eden bir barışa dair çok az umut beslerler. Barış, birlikte çalışan, iletişim kuran ve farklılıklara önem veren bir toplumda gelişir (Matthews, 2002: 29).

Barış Kültürü

Savaş Kültürü'nden Barış Kültürü'ne geçilebilmesi için, özgürlük, adalet, demokrasi, hoşgörü ve dayanışma ilkelerini içeren bir "Paylaşma Kültürü" yaratılması gereklidir (<http://www.iksev.org>).

Barışın Hakim Olması İçin İhtiyaç Duyduğlarımız

Eğitim yoluyla barış kültürünü geliştirmek, ekonomik ve sosyal gelişimi yükseltmek, insan hakları için saygıyı arttırmak, kadın ve erkek arasında eşitliği sağlamak, demokratik katılımı teşvik etmek, anlayış, hoşgörü ve dayanışmayı arttırmak, bilginin özgür akışı ve katılımcı iletişimi desteklemek, uluslararası barış ve güvenliği sağlamaktır (UNESCO, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2002: 74-76).

Matthews'e (2002) göre; barış somutlaştırılmalı, elle tutulur, değerli, öğrenmeye değer ve uğruna çabalanması gereken bir değer olarak öğrencilere sunulmalıdır. Eğitim; çeşitli nedenlerle ortaya çıkan şiddetin ve Şiddet Kültürü'nün etkisinin azaltılması ve aynı zamanda, şiddet karşıtı Barış Kültürü'nün oluşturulmasında temel faktörlerden birisidir.

Barış Eğitimi

"Barış Eğitimi" günümüzün en temel meselesidir. Her birey, barış için gerek ulusal gerekse uluslar arası gerekli olan şartları düşünmek ve hayatına geçirmek durumundadır. Barış eğitimine duyulan ihtiyaç yeni değildir. Dünya üzerindeki birçok kurum ve organizasyon, okullarda barışı sağlamak için program geliştirmektedir.

"Barış Eğitimi", temel eğitimden sosyal adalete, savunuculuktan hukuk reformuna kadar bir çok alanı içermektedir. Barış Eğitimi, insanların davranışlarını değiştirmeye yönelik bir teşebbüs olup, insan haklarını gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır (Levin, 1994) "Barış eğitiminin hedefi, bireyleri, çatışmaları yaratıcı, yapıcı ve barışçıl şekillerde çözecek becerilerle donatmaktır" (Galtung, 1977, akt: Sertel, Kurt, 2004, s. 11). Barış eğitimi,

bireylerin farkındalığını ve davranış becerilerini artırarak, kalabalık grupları barışçıl topluluklara dönüştürmeyi amaçlar. Bu, bireyin sorunlarına yapıcı çözümler bulmalarına yardımcı olarak sağlanır. Asıl hedef toplum da olsa, değişim önce bireyde başlar (Haris, 1943, akt: Sertel, Kurt, 2004, s. 11). Temel amaç, bireyin barış kavramını, hayatına ve barışçıl ilişkiler aracılığı ile topluma kazandırılmasını sağlamaktır. Ancak bireylerin kendi içlerinde barışçıl olabilmeleri için, güvende olduklarını hissetmeleri, temel ihtiyaçlarının karşılanması ve saygı görmeleri gerekir (Galtung 2002, akt: Sertel, Kurt, 2004, s. 11).

Okulöncesi ve ilköğretim çağındaki çocuklara yönelik geliştirilen “Barış Eğitimi Programları” çocukların psikolojik ve etnik gelişimine cevap vermeye yönelik olarak hazırlanmaktadır. Bu programlar genellikle etkinlik odaklı olup, oyun ve farklı aktiviteleri temel alır ve tartışmalarla sonuçlandırılır. Bu etkinliklerin temel amacı, okul içi ve okul dışı yaşantılar yoluyla çocukların “barış” kavramını yaşayarak öğrenmelerine rehberlik etmektir (Page, 2004).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, dünyadaki farklı ülkelerde erken çocukluk döneminde “Barış Eğitimi” ile ilgili durumu saptamaktır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın modeli, dünyanın farklı ülkelerindeki erken çocukluk eğitimi alanında çalışan kişilerin barış eğitimi ile ilgili görüşlerini belirlemek üzere varolan durumu ortaya koymak olduğundan, “Nitel Araştırma Yöntemi”ne uygunluk göstermektedir.

Örneklem

Araştırmanın örneklemini, 2001-2005 yılları arasında farklı ülkelerde (Atina, Yunanistan-2001, Auckland, Yeni Zelanda-2002, Acapulco, Meksika-2003, Montreal, Kanada-2005) düzenlenen 4 ayrı Dünya Kongresi’ne (The World Forum Early Care and Education) katılan kişiler oluşturmaktadır. Bu kişilerden 500 tanesine internet ve karşılıklı görüşme yoluyla araştırma formları ulaştırılmış; gelen formlar incelenerek 51 tanesi değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde, Uygun Örnekleme Tekniği (Convenience Sampling) kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama aşamasında, kişisel, mesleki ve barış eğitimi ile ilgili kişilerin bilgi düzeyini ve uygulamalarını tespit etmeye yönelik araştırmacılar tarafından geliştirilmiş 7 adet sorudan oluşan bir “görüşme formu” kullanılmıştır. Araştırmanın veri analizinde, ülkelerin eğitim durumu, okur-yazarlık oranı ve kişi başına düşen yıllık gelir düzeyi vb. gibi değişkenleri içeren Birleşmiş Milletler (BM) İnsani Gelişmişlik İndeksi (Human Development Index) temel alınmış; “içerik analizi” yapılarak anahtar kelimeler tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, ülkelerin eğitim durumu, okur-yazarlık oranı ve kişi başına düşen yıllık gelir düzeyi vb. gibi değişkenleri içeren Birleşmiş Milletler (BM) İnsani Gelişmişlik İndeksi (Human Development Index) temel alınmıştır. Bu araştırmanın verilerinin analizi aşamasında, öncelikle içerik analizi yapılarak anahtar kelimeler tespit edilmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Tablo 1'de örneklem grubundaki ülkelerin BM İnsani Gelişmişlik İndeksi sıralamasına göre frekans ve yüzde değerleri sunulmaktadır.

Tablo 1. Örneklem Grubunun BM İnsani Gelişmişlik İndeksine Göre Frekans ve Yüzde Değerleri

	Ülke Adı	BM İnsani Gelişmişlik İndeksi Sıralaması *		Örneklem Grubunun Ülkelere Göre Dağılımı	
		Yüksek Gelişmişlik Düzeyi	Gelişmişlik	f	%
1	İsveç	3		2	3,92
2	Avustralya	4		1	1,96
3	Hollanda	5		3	5,88
4	Amerika	7		11	21,56
5	Kanada	8		4	7,84
6	Japonya	9		1	1,96
7	İskoçya /İngiltere	13		1	1,96
8	Almanya	18		2	3,92
9	Yeni Zelanda	20		1	1,96
10	Singapur	28		1	1,96
11	Slovakya	29		1	1,96
12	Güney Kore	30		1	1,96
13	Meksika	55	Orta Gelişmişlik Düzeyi	1	1,96
14	Bulgaristan	57		9	17,64
15	Romanya	72		1	1,96
16	Tayvan	74		2	3,92
17	Fiji	81		1	1,96
18	Lübnan	83		1	1,96
19	Türkiye	96		1	1,96
20	Çin	104		1	1,96
21	İran	106		1	1,96
22	Güney Afrika	111		1	1,96
23	Guatemala	119		1	1,96
24	Hindistan	127	Düşük Gelişmişlik Düzeyi	1	1,96

25	Nijerya	152	1	1,96
Toplam			51	100

Tablo 2. Örneklem Grubunun Yaş ve Cinsiyete Göre Frekans ve Yüzdeleri

Seçenekler	f	%	Cinsiyet	f	%
20 yaş ve altı	1	1,96	Kadın	42	82,35
21-25 yaş arası	6	11,76	Erkek	9	17,65
26-30 yaş arası	4	7,84			
31-35 yaş arası	3	5,88			
36-40 yaş arası	3	5,88			
41-45 yaş arası	7	13,72			
46-50 yaş arası	7	13,72			
51-55 yaş arası	9	17,64			
56-60 yaş arası	8	15,68			
61 yaş ve üstü	3	5,88			
Toplam	51	100%	Toplam	51	100%

Tablo 2’de görüldüğü üzere, örneklem grubundaki kişilerin 42’si (%82,35) kadın, 9’u (%17,65) erkek’ tir. Örneklem grubu yaşa göre incelendiğinde 51-55 yaş aralığı 9 kişi (%17,64) ile 1. sıradadır. 56-60 yaş aralığı 8 kişi (%15,68) ile 2 sırada yer alırken, 41-45 yaş arası ile 46-50 yaş arası 7’şer kişi (%13,72) ile 3. sırada yer almaktadır. 20 yaş ve altı ise 1 kişi (%1,96) ile son sıradadır.

Tablo 3. Örneklem Grubunun Hizmet Yılına ve Mesleklerine Göre Frekans ve Yüzdeleri

Seçenekler	f	%	Meslekler	f	%
1-5 yıl	10	19,61	Araştırmacı	6	11,76
6-10 yıl	6	11,76	Sosyal Bakım Uzm.	1	1,96
11-15 yıl	5	9,8	Danışman	2	3,92
16-20 yıl	8	15,69	Öğretmen	18	35,29
21-25 yıl	7	13,72	Pedagog	3	5,88
26 yıl ve üstü	11	21,58	Psikolog	2	3,92
			Yönetici	11	21,56
Toplam	51	100%	Toplam	51	100 %

Tablo 4. Örneklem Grubunda Yer Alan Ülkelerdeki Okul Öncesi Öğretmenlerin “Barış Eğitimi”nde Okul-Aile-Toplum İşbirliğinin Sürdürülmesine İlişkin Görüşleri

Ülke Adı	BM İnsani Gelişmişlik İndeksi Sıralaması	Okul-Aile-Toplum İşbirliği
----------	--	----------------------------

İsveç	3	Okul-Aile-Toplum işbirliğini herkes için yararlı ve ilgi çekici yaparak.
Avustralya	4	Birbirimizi anlamak ve hoşgörülü olmanın önemini vurgulayarak.
Hollanda	5	İşbirliği toplantıları ile başlama. Okul-Aile-Toplum ile işbirliği yapma. Bazı özel veli toplantılarında, barışçıl bir toplum ve dünya konusunda konuşulabilir.
Amerika	7	Eğitim programları anne-baba katılımını içermelidir. Aile katılımı ile eğitimcilerin desteklenmesi. Toplumun erken çocukluk eğitimi konusunda eğitilerek, okul ve anne-baba birlikte işbirliği yapması sağlanmalıdır.
Kanada	8	Sınıfta başlayan eğitimin evde devam etmesi için anne-babalar teşvik edilmelidir. Diğerlerini kabul etme ve barışı yeniden oluşturmak için model olunmalı. Diğer toplumları kabul etmek ve toplumsal duyarlılığı teşvik etmeli.
Japonya	9	-
İskoçya/İngiltere	13	-
Almanya	18	Ebeveynlerin, ailede ve toplumda barışı öğrenmeleri ve yetişkinlere ve çocuklara saygı duymaları ve şiddet içermeyen eğitimi öğrenmeleri gereklidir. Aynı zamanda ebeveyn-okul-toplum tek bir amaca sahip olmalıdır.
Yeni Zelanda	20	Ebeveyn-okul-toplum işbirliği yaparak, barış eğitiminin değerini yükseltmeye yardım etmelidir.
Singapur	28	-
Slovakya	29	-
Güney Kore	30	Düzenli toplantılar yaparak.
Meksika	55	Öncelikle, eğitime toplumu ve ebeveyni entegre etme probleminin çözülmesi gereklidir.
Bulgaristan	57	İşbirliği yaparak. Okuldaki eğitim durumlarına anne-baba katılımını teşvik etme. Herkesin, (Okul-Aile-Toplum) çocukların barış eğitimi için sorumluluk alması ile. Özel ya da genel

		problemler hakkında grup tartışmaları yaparak, tatillerde toplantılar yaparak. Çocuklar için güçlü barışçıl bir çevreyi birlikte oluşturmak için ebeveynlerle iletişim kurarak.
Romanya	72	-
Tayvan	74	Çok kültürlülüğün sağlanması ile.
Fiji	81	Aktiviteleri yönetme ve düzenli organizasyonlarla.
Lübnan	83	-
Türkiye	96	Eğitim ve duyarlılık eğitimi ile. Ebeveynin bu birlikteliğe katılımı önemlidir. Bu süreçte bir partner olarak katılımı ödüllendirilebilir.
Çin	104	Anne-babalar çocukları desteklemeli ve toplum bazı aktivitelere katılmalı.
İran	106	Anne-babalarla yapılacak toplantılar ile.
Güney Afrika	111	Üç gruptan (okul-aile-toplum) oluşturulan görev takımları ile düzenli toplantılar yapılarak.
Guatemala	119	Bu konu kültür ve programın bir parçasıysa, nesilden nesile geçebilir.
Hindistan	127	Farklı perspektifleri ve bakış açılarını algılama ile.
Nijerya	152	Barış eğitimi için ihtiyaç duyulan duyarlılık aracılığı ile.
Çin	104	-

Tablo 4'te İşbirliğinin toplantılarla başlaması ve bu toplantılarda barışçıl bir toplum ya da dünya hakkında konuşulmasının önemi belirtilmiştir. Ayrıca, "aile katılımı" programlarının önemi, toplumun barış eğitimi konusunda bilinçlendirilmesi, anne-baba-okul işbirliğinin önemi de ifade edilmiştir.

Tablo 5. Örneklem Grubunda Yer Alan Ülkelerdeki Okul Öncesi Öğretmenlerin Barış Eğitiminde Kullandıkları Eğitimsel Yöntemler

Ülke Adı	BM İnsani Gelişmişlik İndeksi Sıralaması	Barış eğitimde kullanılan eğitimsel yöntemler
----------	--	---

İsveç	3	Oyunlar oynayarak. Müzik ve tiyatro yoluyla. Drama ve grup tartışmaları ile.
Avustralya	4	Grup tartışmaları ile.
Hollanda	5	Açıklama,/öğretme/duyguları paylaşma.
Amerika	7	Deneysel öğrenme, aynı zamanda şarkı söyleme, oynama, işbirlikçi oyunlar gibi çeşitli teknikler ile.. Model olma ve rol oynama gibi örnekler aracılığı ile gösterme, yapılandırılmamış materyaller ile
Kanada	8	Model olma, rol oynama (dramatik oyunu içine alan), çatışma çözümü, grup aktiviteleri ile. Örneklerle yetişkinlerin lider olması.
Japonya	9	Rol oynama, drama, ve tartışma kitapları, öğretmenler tarafından örneklenen aktiviteler.
İskoçya/İngiltere	13	Çocuk merkezli yaklaşım ile.
Almanya	18	-
Yeni Zelanda	20	İhtiyaç duyulduğunda her şeye entegre edilebilir.
Singapur	28	-
Slovakya	29	-
Güney Kore	30	-
Meksika	55	Diğerleri etkileşim: aktif öğrenme ile.
Bulgaristan	57	Rol oynama, tartışma, bebek oyunları (dollplay), kendi duygularını ve fikirlerini açıklama, ben kimim? ben ve diğerleri, benim ailem ve farklı aileler, ben ve doğa, resim çizme, tartışmalar, resim seyretme ve kısa filmler, oyunlar ve ilgi çekici ve kolay anlama için diğer aktiviteler, gözlem ve tartışma rol oyunları, eğitimsel filmler, drama uygulamaları, tartışma, filmler, ziyaretler.
Romanya	72	-
Tayvan	74	Grup aktiviteleri.
Fiji	81	Hikaye anlatma, tartışma, pratik uygulamalar.

Lübnan	83	-
Türkiye	96	Yaşa uygun yaklaşım, çevreleri ile etkileşim, eller ve gözler ile öğrenme, kitaplar, hikayeler.
Çin	104	Grup aktiviteleri.
İran	106	-
Güney Afrika	111	Grup tartışmaları, doğa ziyaretleri.
Guatemala	119	Psikodramalar, kurallı oyunlar.
Hindistan	127	Oyun yolu ile, dramatizasyon, kukla, rol oynama.
Nijerya	152	Oyun yöntemi, hikaye anlatma, rol oynama.
Çin	104	İlk olarak yetişkinlerin dünyasında barış olmalı (bireysel barış, aile içerisinde barış, toplumda ve ülkesinde barış) Yetişkinler saygı ve barışın modeli olmalıdır.

Tablo 5.'de aktif öğrenme ve işbirlikçi öğrenme yaklaşımının yanı sıra yetişkinlerin model olması için (oyun, müzik, tiyatro, drama, grup tartışmaları, rol oynama, açık uçlu yapılandırılmamış materyaller, yaşam deneyimleri, grup aktiviteleri, çatışma çözümü, resim, eğitimsel filmler, ziyaretler, kitaplar, doğa ziyaretleri, dramatizasyon, kukla) verilebileceği belirtilmiştir.

Tablo 6. Örneklem Grubunda Yer Alan Ülkelerdeki Okul Öncesi Öğretmenlerin Barış Eğitimde Kullandıkları Materyaller ve Donanımlar

Ülke Adı	BM İnsani Gelişmişlik İndeksi Sıralaması	Barış Eğitiminde Kullanılan Materyaller ve Donanımlar
İsveç	3	Konu ile ilgili kitaplar. Yapılan aktiviteye göre farklı araçlar belirlenebilir
Avustralya	4	İnternet, dvd yeni programlar
Hollanda	5	Oyun materyalleri, resimler, video oyunları, filmler, televizyon, hikayeler, grup oyunları & grup tartışmaları gibi.
Amerika	7	Herhangi bir özel donanıma ihtiyaç bulunmamaktadır. Arkadaşça bir sınıf. Önyargı Programı. Bu konuda hazırlanmış çocuk kitapları, DVD/Video, arabuluculuğu öğrenmek, ön yargı karşıtı programı (anti-bias

		programı). Uzlaşmayı öğrenme. Kitaplar, kültürel elbiseli bebekler, yiyecekler. Açık uçlu materyaller, kitaplar özellikle yardımcı olabilir. Öğretmenlerin çocuklara model olması ile.
Kanada	8	Görsel-işitsel materyallerle, kitaplar, sınıf oyuncaklarının seçimi ve dekorasyon ile. Özel materyaller gerekli değildir. Öğretmenler, çeşitli aktivite kitaplarına ihtiyaç duyabilirler. Materyaller ve kaynaklar aktivitelerin tiplerine uygun olarak verilebilir.
Japonya	9	Kitaplar, dramatik oyun için oyuncaklar, bloklar, arabalar, ve kamyonlar bu süreç sırasında kullanılan her şey.
İskoçya/İngiltere	13	-
Almanya	18	Kitaplar, oyunlar, filmler, DVD.
Yeni Zelanda	20	Donanım ve materyaller gerekli değildir bu ilişkilerle ilgilidir.
Singapur	28	-
Slovakya	29	-
Güney Kore	30	-
Meksika	55	Barış eğitimi hakkında hikayeler veya bazı kitaplar, çocuklarla tartışma.
Bulgaristan	57	Bebekler, resimler. Oyuncaklar, medya, resimlerle hikayeler, kitaplar, ve filmlere bakma, kurallı oyunlar, rol oynama, güzel resimlendirilmiş kitaplar ve ansiklopediler, çocuklara gerçeği anlatan yaşa uygun magazinler ve fotoğraflar, gerçek hayattaki durumun çocuklar tarafından canlandırılması,
Tayvan	74	Farklı ten renklerinde bebekler.
Fiji	81	Hikaye kitapları, resimler, oyun materyalleri, mobilya.
Lübnan	83	Kitaplar, oyuncaklar, eğitimsel oyuncaklar, kuklalar, resimler.
Türkiye	96	Resimler, insanların kendi ülkelerinde kullandıkları gerçek yaşam materyalleri, diğer ülkelerdeki çocuklarla oynanan oyuncaklar, etnik kökenli oyuncaklar, etnik kökenli bebekler, farklı ülkelerin müzik aletleri, dramatik oyun alanı için giysiler, farklı tendeki insanların

		yansıtan mum boyalar.
Çin	104	-
İran	106	Kitaplar.
Güney Afrika	111	Resimler, posterler, müzik, videolar.
Guatemala	119	Sosyal etkileşim ve kognitif beceriler için kullanılan tüm materyaller ve donanımlar.
Hindistan	127	Açık hava oyunları (outdoor) , kapalı ortam (indoor) oyun donanımları, hikayeler.
Nijerya	152	Kitaplar ve diğer yardımcı materyaller gibi öğrenme materyalleri.
Çin	104	Farklılık ve saygı gibi kavramlar/temalar, toplum ve doğa gibi alanların içerisine nüfus ettirilmeli; farklı ortamlarda paylaşılmalıdır.

Tablo 6.'da örneklem grubunda yer alan ülkelerdeki eğitimcilerin barış eğitimde kullandıkları materyaller ve donanımlar incelendiğinde; özellikle görsel ve işitsel tüm donanımların kullanıldığı görülmektedir. Bunların kitap, internet, dvd, yeni programlar, oyun materyalleri, resimler, video oyunları, grup tartışmaları, açık uçlu materyaller, görsel-işitsel materyaller, dramatik oyun için oyuncaklar, bloklar, arabalar, kamyonlar, bebekler, medya, ansiklopediler, fotoğraflar, rol oynama, gerçek yaşam durumları, bilim filmleri, şarkılar, farklı ten renginde bebekler, mobilyalar, kuklalar, resimler, etnik kökenli oyuncaklar, farklı ülkelerdeki müzik aletleri, giysiler, posterler, videolar, kapalı ve açık oyun ortamı materyallerin olduğu dikkati çekmektedir. Bu donanımların yanı sıra arkadaşça bir sınıf ortamını oluşturmanın ve eğitim programında; önyargı, uzlaşma, arabuluculuk gibi kavramların da yer alması gerektiği ifade edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmaya katılan eğitimcilerin, "barış eğitimi"nde okul-aile-toplum işbirliğinin sürdürülmesine ilişkin görüşlerine bakıldığında; okul-aile-toplum işbirliğinin önemli olduğu ve bu konuda "aile katılımı" programlarından yararlanılmasının önemi belirtilmiştir. Ayrıca toplumun barış eğitimi konusunda bilinçlendirilmesinin gerekli olduğu da ifade edilmiştir. Bu konuda, toplumun bilinçlendirilmesi yönelik barış eğitimine ilişkin seminer ve konferanslar verilebilir.

Örneklem grubunda yer alan ülkelerdeki eğitimcilerin barış eğitimde kullandıkları eğitimsel yöntemlere bakıldığında ise, yaparak yaşayarak (aktif öğrenme ve işbirlikçi öğrenme yaklaşımı) öğrenmeye imkan veren eğitim yaklaşımlarının kullanılmasının önemi üzerinde durulduğu görülmüştür. Bu yaklaşımların yanı sıra, çocuğun sosyal çevresinde bulunan yetişkinlerin model olmasının gerektiği vurgulanmıştır.

Örneklem grubunda yer alan ülkelerdeki eğitimcilerin barış eğitimde kullandıkları materyal ve donanımlara bakıldığında, özellikle görsel ve işitsel tüm donanımların

kullanıldığı ifade edilmiştir. Fiziksel ortamda kullanılan donanımların yanı sıra, psiko-sosyal ortamın nasıl olması gerektiğine ilişkin ipuçları da verilmiştir (Örneğin; arkadaşça bir ortam oluşturma). Okul öncesi eğitimcilerin barış dolu bir eğitim ortamını oluştururken fiziksel ortamı hazırlamanın yanı sıra, psiko-sosyal ortamı etkileyecek aktiviteleri de programlarına dahil etmelidirler. Örneğin: Çatışma çözümü, önyargı, arabuluculuk, arkadaşlık ilişkileri ve gelişimi, hoşgörü, işbirliği, diğerlerine saygı gösterme, kendini kontrol etme gibi.

Kaynakça

- Human Development Index 2003
http://hdr.undp.org/reports/global/2004/pdf/presskit/HDR04_PKE_HDI.pdf
- Kültür Kongreleri, İkinci Kültür Kongresi 'Barış Kültürü' 16-18 Ekim 2000,
http://www.iksev.org/kultur_kon/Kon002.htm
- Levin, D. E. (1994) Teaching Young Children in Violent Times. Second Edition. USA: NAEYC.
- Matthews, Iole. (2002), Peace With Me, Non-Violent Conflict Resolution in and out-of-School, UNESCO, Paris.
- Page, J. S. (2004) Peace Education: Exploring Some Philosophical Foundations. International Review of Education. 50(1): 3-15.
- UNESCO, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, (2002). Non-Violent Conflict Resolution in and out-of School, UNESCO, Paris.
- Sertel, J. M. ve Kurt G. (2004), Winpeace Barış Eğitimi Barış Bireyde Başlar, Ekspres Basım, İstanbul.